

Bosch & Duin Magazine

November 2023

Negentiende Jaargang, Nummer 65

3e Bosch & Duin auto-toertocht

Een geweldig eeuwfeest

Interview Clemens de schapenhoeder

Jeugdclub

Hoeve der Veeartsenijschool

Nieuws Commissie RO en Verkeer

Levende bodem

2 September 2023

3e Bosch & Duin TOERTOCHT

Jan van den Berg Jeths

Voor de derde keer is de Bosch & Duin autotoertocht verreden, inmiddels een traditie bij onze 5-jarige jubilea. Verenigingslid Frank Pauli heeft de route uitgezet. Hij is zeer ervaren in het maken van rally- en toertochten. Vlak voor ons eeuwfeest heeft hij de hele rit zelf nog een keer gereden om na te gaan of er op het laatst nog wegafsluitingen zouden zijn.

Zaterdagmorgen om half tien is de aftrap. Frank geeft de toerrijders een zeer uitvoerige instructie bij de kapel op Beukbergen. Ook verstrekt hij aan iedereen een dik routeboek.

Om de 5 minuten vertrekt er een team voor de tocht van zo'n 200 km. We starten met 25 auto's. Maar een aantal auto's haakt onderweg af: een te grote afstand en soms ingewikkelde opdrachten over de route.

De navigatie verloopt deels met route-instructies per kruispunt en deels op basis van kaart lezen.

Voor mij is het de eerste keer dat ik zo'n toertocht rijd. En ik moet zeggen dat het best pittig is. Maar dankzij mijn co-driver Corina Groffen zullen we de route tot een goed einde brengen. Corina moet wel flink harder werken dan de chauffeur om op de route te blijven!

Een extra opdracht is om een serie foto's die eerder langs de rit waren gemaakt, in de juiste volgorde te zetten. Dit lukt ons maar gedeeltelijk, want alle aandacht gaat uit naar de juiste route en de foto's van schuren in het weiland herkennen we maar moeilijk.

Het eerste deel van de toertocht voert door de weilanden naar Wijk bij Duurstede. Op de smalle Lekdijk rijden we op een gegeven moment met een aantal auto's achter elkaar aan. Alleen de voorste auto hoeft dan de route te zoeken. Dat is even lekker makkelijk rijden...

Vervolgens via Leersum in noordelijke richting. De lunch wordt keurig verzorgd door Harm-Jan en Ed uit de achterbak van de auto op het parkeerterrein van de ijzerboerderij in Lunteren. De broodjes, die Ed in alle vroegte had gesmeerd, smaken voortreffelijk.

Daarna een slingerende route door de Gelderse vallei, naar Kootwijkerbroek en Voorthuizen en via Leuden-Zuid weer naar Huis ter Heide. Voor de ervaren rijders is er ook een navigatie-app. Het lukt ons om deze tijdens de lunch voor de middagrit te activeren. Hierin zitten veel controlepunten die een piep en een letter in de app geven, ten teken dat je nog op de juiste route zit. We passeren alle controlepunten, ondanks de vele kleine en bochtige wegen en onoverzichtelijke kruispunten.

Rond 16.30 uur is iedereen weer terug op Beukbergen en worden we onthaald op oester, haring en champagne. Een mooie afsluiting van de rit. De winnaars zijn Maurits en Peter Laurijsen.

Frank Pauli, hartelijk dank voor het vele werk dat je hebt verzet bij het uitzetten van de toertocht!

Blijvende uitdaging: vrijwilligers!

In dit magazine kijken we uitgebreid terug op onze feestactiviteiten ter gelegenheid van het 100 jarig bestaan van Vereniging Bosch & Duin e.o. op zaterdag 2 september jl. Hopelijk was u ook van de partij en heeft u ook zo genoten. We hebben volgens mij een geweldige dag gehad met elkaar. Jong en oud waren beiden goed vertegenwoordigd op onze bijzondere feestlocatie Landgoed Beukbergen. We waren blij met veel nieuwe gezichten. In het bijzonder gezinnen met jonge kinderen.

En natuurlijk hopen we u allen weer terug te zien op onze maandelijkse sociëteitsavonden en sinds kort de vrijdagmiddagborrel, ieder kwartaal. Dit alles organiseren kan natuurlijk niet zonder vrijwilligers, iets waar we als vereniging blijvend op zoek naar zijn. Ik roep vooral de nieuwe inwoners op om een steentje bij te dragen aan een prettige leefomgeving. Tevens leuk om op deze manier onze buurt en haar bewoners beter te leren kennen, weet ik uit eigen ervaring.

Concreet zoeken we buurtgenoten voor het organiseren van sociëteitsmiddagen en -avonden, voor Ruimtelijke Orderingsvraagstukken, voor de jeugdclub en tot slot voor het schrijven aan dit magazine.

Neem contact op met mij of andere bestuursleden. Zie de contactgegevens op de achterkant van dit magazine. We willen graag, als oudste buurtvereniging van Zeist, met frisse energie de volgende 100 jaar ingaan!

Ed Pipers, voorzitter

Een geweldig Eeuwfeest

Marloes de Bruijn

Zaterdag 2 september jl. hebben we ons eeuwfeest gevierd. Dat zal niemand ontgaan zijn, door de aankondiging in ons magazine en de vele updates in nieuwsbrieven. In aanloop naar de feestdag is er enorm veel werk verzet door enthousiaste leden. Met als resultaat: een geweldige dag!

Het begint 's ochtends met een volgeboekte auto-toertocht, die eindigt op Landgoed Beukbergen met speeches van de organisator en onze voorzitter, bij de traditionele haringkar en oesters. De eerste gasten van het avondfeest die komen binnendruppelen, genieten meteen mee.

Bij binnenkomst op het terrein zorgt de ballonnenboog al direct voor een feestelijke ontvangst. Wandelend naar het monumentale bordes van villa Beukbergen worden de gasten begroet door folkmuziek, gespeeld

door Zagerij Zeist. De stemming zit er meteen goed in, mede dankzij het prachtige weer. We zien bekende gezichten, maar ook nieuwe. Een mooie gelegenheid om weer eens bij te praten na de vakanties, of om elkaar te leren kennen.

Natuurlijk kán en mág de welkomsttoespraak van onze voorzitter, Ed Pipers, niet ontbreken. En Jan-Paul Rosenberg, een van de stadsdichters van de gemeente Zeist, draagt het gedicht 'Buurtschap' voor, speciaal geschreven ter ere van 100 jaar Vereniging Bosch en Duin e.o.

Voor de jeugd is er een heus terrein met een stormbaan voor de fanatiekelingen, snackkettingen rijgen voor onze lokale chefs en wie wil, kan zich laten schminken. Niet alleen versierde gezichten, ook armen en benen kleuren het feestterrein van Landgoed Beukbergen.

Bij het buffet is het druk met dorstige zielen. De heerlijke hapjes worden allervriendelijkst rondgedeeld door de vele medewerkers van Pandarve. Ze hebben het er maar druk mee, want wie heeft er nu eigenlijk nog niets gehad? Die feestgangers lopen ook maar in het rond! Het komt allemaal toch nog goed, want er valt genoeg te smikkelen en te smullen, afgerond met een schepijsje van de ijscowagen.

Vanaf een uurtje of 8 start het casino met roulette en blackjack in de kelder van de feestlocatie. Het enthousiasme van de mooi uitgedoste croupiers werkt aanstekelijk en al gauw wagen velen een gokje. Puur voor het plezier, want arm of rijk zal je er vanavond niet van worden.

Inmiddels speelt de band Funhouse de sterren van de hemel in de zaal, aangrenzend aan de prachtige hal en wordt er aan het eind van de avond nog gedanst. Het blijft nog lang gezellig druk in Landgoed Beukbergen. Maar aan alles komt een einde...

Ik sluit af met een woord van dank aan de organisatoren van ons eeuwfeest, Henk Kreeftmeijer, Adri Odding en Ed Pipers. Natuurlijk ook aan alle anderen die een groter of kleiner steentje hebben bijgedragen. Een speciale vermelding verdienen Victoria Emmelot en Daphna Voskes, die alle kinderactiviteiten verzorgd hebben. En niet te vergeten: onze huisfotograaf, Jeanette Schols, die een leuke reportage geschoten heeft! En ten slotte aan alle gasten die hebben gezorgd voor een geweldige dag en avond. Dank jullie wel!

Buurtschap

Bestaat de wereld? Dan is het goed
(Wisława Szymborska)

De buurtschap is een lichaam dat een droom bewaart
waarin de bomen hun verhalen schenken aan de wind
en regen
het hagelwitte godshuis langs de weg der wegen

van vervlogen psalmen schalt, een hoefslag galmt
langs bos en duin; antieke landkaart – heide, zand
waaruit, gelijk een gouden gaai, de zon ontsnapt.

En wij, op een papieren zaterdag, verknippen zacht
de uren tot herinnering, het ogenblik tot tijdloos licht
doorscrollen speelt het weelderige vergezicht

van wolken en seizoenen die op hemelbogen zweven.
Paden, als geheimschrift naar een onverklaarbaar heden,
met vuur van reeds verdwenen sterren in de tijd geschreven.

Stadsdichter Jan-Paul Rosenberg

Zorggroep De Laren

Villa Hoefstaete biedt een luxe, veilige en sociale woonomgeving met gastvrije service en deskundige 24-uurszorg op maat.

Het leven in Villa Hoefstaete is erop gericht u het thuisgevoel te bezorgen. Behouden wat waardevol is en uitkijken naar dat wat komt. Uw leven leiden zoals u gewend bent in de geborgenheid van onze villa.

“Villa Hoefstaete in de bosrijke omgeving van Bosch en Duin heeft alles wat een woonzorgvilla tot een echt thuis maakt!”

Jurjen Koopmans, locatiemanager

Villa Hoefstaete • Vossenlaan 26, 3735 KN Bosch en Duin • T 038 - 452 40 67 • E contact@zorggroepdelaren.nl • www.zorggroepdelaren.nl

w w w . p a r k l a n d . n l

Parkland **Zoetbrood**
MAKELAARDIJ ASSURANTIËN

Uw adviseur bij: verkoop, aankoop, taxaties, hypotheken en verzekeringen

Parkland Makelaardij
Dolderseweg 138c
3734 BL Den Dolder
030 - 228 35 30
welkom@parkland.nl
www.parkland.nl

Zoetbrood Assurantiën
Dolderseweg 138d
3734 BL Den Dolder
T 030 - 229 05 58
E algemeen@zoetbrood.nl
I www.zoetbrood.nl

Interview met Clemens Oude Groeniger door Gea Schmidt

Ze gaan net liggen om een uurtje te herkauwen als ik aankom bij de groep van 250 schapen op het Willem Arntz terrein, vlakbij café de Wissel. De mensen op het terras van het café genieten van het rustige malende geluid van het herkauwen, af en toe afgewisseld met geknabbel. De schapen behoren toe aan Clemens Oude Groeniger die met de twee kuddes van zijn begrazingsbedrijf Grebbeveld Schapen & zo de hele Utrechtse Heuvelrug begraast en een stukje Zuid-Veluwe. We zien hem drie maal per jaar door Bosch & Duin wandelen met zijn kudde. Een prachtige foto hiervan prijkte op de cover van ons magazine van maart dit jaar. Ik ontmoet Clemens op het terras van het café de Wissel, omringd door zijn dieren. Waarom zijn die dieren hier en wat is hun taak? Tijd voor een interview.

Zes dagen per week met zijn schapen door de Heuvelrug

Clemens, we zien je regelmatig met je kudde door onze woonplaats lopen, dat geeft een prachtig beeld, maar waarom wordt iemand schaapherder?

Het is altijd mijn droom geweest om schapen te hoeden en gelukkig heb ik daar nu een natuurbegrazingsbedrijf mee kunnen opbouwen met 550 Veluwe Heideschapen, die zijn opgesplitst in een kudde van 250 en één van 300 schapen. Zelf loop ik met de kudde van 250 schapen tussen Den Dolder en Breeveen bij Leersum. Ik heb twee medewerkers in dienst die met de kudde van 300 schapen lopen in het oostelijk deel van de Utrechtse Heuvelrug. Als herder word je ingehuurd door natuurorganisaties en landgoedeigenaren. Je zorgt ervoor dat de schapen de terreinen begrazen. In kleine natuurgebieden is het lastiger voor planten en dieren een meer levensvatbare populatie op te bouwen en genoeg uitwisseling te hebben met soortgenoten. Daarom is ecologische verbinding zo noodzakelijk. Dat kan via een ecoduct, maar ook via een natuurcorridor, zoals een vlinderstrook.

Hoe verloopt de route?

Vanuit het Willem Arntz gebied in Den Dolder lopen we over de vliegbasis, via de Hertenaan door Bosch en Duin. Zo komt het dat jullie drie keer per jaar tussen april en december

deze kudde door je woonplaats zien lopen. We gaan dan langs de golfbaan naar Heijntjeskamp bij Beerschoten. Dit gebiedje wordt door vrijwilligers onderhouden. We steken de A28 over naar de Krakeling, dan naar het KNVB gebied, vervolgens naar Bornia en zo naar Breeveen. Bij Maarsbergen steken we de weg over via het ecoduct. Daar hebben we toestemming voor, want dat maakt de tocht een stuk makkelijker.

Wat kun je over je schapen vertellen? Zijn het intelligente dieren?

In de eerste plaats vreten ze alles wat er niet hoort, weg. Ze vreten van alles: pijpenstrootje, braamblad, blad van de berkenboom, brandnetels, vogelkers en zelfs de Japanse duizendknoop, de invasieve indringer waar we vanaf moeten. Zij onderhouden de heide, anders zou het allemaal bos worden. De heide is vergrast door teveel stikstof. De schapen zijn er heel goed in om dit gras tussen de heide uit te knabbelen. Dat kun je met een maaier niet bereiken. De schapen lopen door de hei, vormen daardoor paadjes, en ze laten er hun mest vallen. Zeker op deze arme grond vormt de mest een verrijking, want die trekt weer mestkevers aan. Door van gebiedje naar gebiedje te lopen vervoeren de schapen in hun vacht beestjes, sporen en zaden van het ene gebied naar het andere. Zo zijn we een soort levende ecologische verbinding.

Helaas is, na het afnemen van dit interview, ook Grebbeveld getroffen door blauwtong. Er zijn 35 zieke dieren naar stal gehaald, waarvan er 10 doodgegaan zijn. De rest knapt deels op, maar een aantal zal het niet redden. Gelukkig zijn de knutjes die de ziekte overbrengen, met dit koude weer niet meer actief. Dus er zijn momenteel geen nieuwe gevallen meer. Maar het wordt afwachten wat het voorjaar gaat brengen...

Schapen zijn intelligent als kudde, daarvoor stijgen ze als het ware boven zichzelf uit. Als ik bijvoorbeeld ineens een ander pad neem dan normaal, dan blijven de dieren staan, dan volgen ze me niet. Ze hebben een soort collectief geheugen. Ze kunnen ook water van ver herkennen, en zelfs onze honden kennen ze individueel. Dit ras kan toe met een sober menu, ze kunnen lange afstanden lopen en ze vertonen kuddegedrag. Want ze moeten mij volgen en dus bij elkaar blijven.

Waar zijn de dieren in de periode december tot mei? Ik neem aan om te lammeren?

Vanaf december gaan ze het grasland op bij melkveehouders. Dat vinden de boeren heel fijn, want dan komt het gras kort de winter uit. Vanaf 10 februari gaan de eerste schapen naar binnen om te lammeren.

Ja over dat lammeren gesproken, hoe bereid je dat allemaal voor? Dat lijkt me nog een hele klus.

Nou, dat is het ook. Bij elke kudde lopen

6 rammen. Elke ram heeft een waskrijtstempel op de borst, een dekblok noemen we dat. In de eerste week is het dekblok geel, en kunnen we zien welke ooiën in week één zijn gedekt, in week twee groen, week drie blauw en week vier rood. Dat stempel blijft zitten tot aan de lammertijd en zo weet ik welke ooiën het eerst gaan aflammeren. Een zwangerschap duurt 145 dagen, plus of min een dag of drie. Dus zo ben je 4 tot 6 weken bezig met de lammertijd. De ooiën hebben nauwelijks hulp nodig bij de geboorte, die verloopt meestal heel gemakkelijk. Het is ook niet zo dat we er 's nachts bij moeten zijn.

En dan heb je ook nog het schapen scheren.

Ja, dat gebeurt in twee dagen door professionele schapenscheerders. De vachten worden door mijn vrouw uitgezocht voor het vachtvilt. Ze geeft vachtvilt workshops en maakt vachten in opdracht. Ook verkopen we wel ruwe vachten aan mensen die thuis willen viltten of spinnen.

Hoe verloopt een gemiddelde werkdag bij jou?

Ik vertrek kwart voor zeven vanuit ons huis in Wageningen naar onze boerderij in Bennekom. Om half acht verzorg ik eerst de dieren die daar op stal staan en daarna heb ik overleg met onze twee herders. Zij hebben samen één baan. Dan ga ik naar de kudde, samen met mijn honden. We hebben vier werkhonden, allemaal bordercollië. Ik had onderschat hoeveel verstand je van deze honden moet hebben. Ze zijn heel speciaal, ze willen altijd werken. Maar thuis zijn ze gewoon heel lief. Voor dit werk moet je fysiek goed getraind zijn, het is niet alleen maar bij de kudde zijn.

Je moet water halen, netten zetten voor de nacht of voor de hele week, en weer afbreken. En elke dag inspecteer je hoe elk individueel schaap zich gedraagt: is er een ziek schaap of zijn er signalen dat er iets aan de hand is. En dat doe ik dus zes dagen per week. Een vakantie moet je heel zorgvuldig plannen. Ik kan nooit spontaan zomaar weg.

Over Clemens

Clemens Oude Groeniger komt uit Delden in Twente. Als kind al was hij altijd buiten te vinden. Na de LTS ging hij naar de Middelbare Landbouwschool, daarna naar de Hogere Landbouwschool waar hij de richting Veehouderij koos. Zijn studie rondde hij af aan de Wageningen Universiteit met als richting Plantenteelt, met de nadruk op plantenziekten.

Hij was jarenlang werkzaam in de biologische landbouw. Eerst 9 jaar bij een adviesbureau waar hij werd uitgezonden naar Oost-Europa en Centraal Azië. En in die landen zag hij schaapherders. Dat fascineerde hem. Voor hij echter zelf aan de slag ging als schapenhouder, werkte hij nog 9 jaar bij de ketenorganisatie voor biologische landbouw en voeding Bionext. Daar werkte hij met groepen biologische boeren, om onder andere te regelen dat er goed onderzoek werd gedaan naar biologische veehouderij, bijvoorbeeld het zoeken naar een alternatief voor het afknippen van staarten bij varkens.

Intussen begon Clemens in 2001 met 4 schapen die hij kocht van een schaapherder in Rheden, en een ram op een gehuurd weilte in Wageningen. Hij koos voor het Veluws Heideschaap, een ras dat op een sober rantsoen kan leven. Nadeel van dit ras is dat ze wat minder vlees ontwikkelen, dus er zit een minder dikke schapenbout aan dan bij een

echt vleesras als de Texelaar. Maar het vlees is wel heel lekker omdat de schapen een heel gevarieerd dieet hebben, met veel kruiden. Voor schapen heb je geen groot kapitaal nodig, want je hoeft niet te investeren in stallen en machines. In de loop der jaren groeide de kudde. En zo begon Clemens als schaapherder.

De eerste begrazingsopdracht was voor het waterschap: het begrazen van de bermen van het fietspad langs de Grift. Clemens ging een dag minder werken, maar zijn droom was toch om fulltime met een kudde te kunnen werken en daarvan te kunnen leven. Op een gegeven moment zag hij op de Grebbedijk in Wageningen een kudde van een begrazingsbedrijf uit Venlo. Zij hadden ook kuddes op de Vliegbasis Soesterberg staan. Die kudde kon Clemens overnemen, alsmede de begrazingsopdrachten. Zijn droom werd bewaarheid. Onderdak vond hij in een voormalige proefboerderij in Wageningen. Dat was de start van 'Grebbeveld Schapen & zo'. Inmiddels huurt hij van Wageningen Universiteit een aantal stallen van een boerderij in Bennekom. Momenteel heeft Clemens een kudde van 300 schapen en een kudde van 250. Samen met zijn echtgenote en drie kinderen en twee vaste medewerkers runt hij het bedrijf.

Wat is eigenlijk je verdienmodel?

Het meest verdienen we aan het begrazen, dat wil zeggen dat we betaald worden door de opdrachtgevers, zoals het Utrechts Landschap. Daarnaast is het viltten een inkomstenbron en de verkoop van lamsvlees is nog een kleine inkomstenbron.

Wat is het mooiste aan je werk?

Ik vind de samenwerking tussen de schapen, de honden, de natuur en de beheerder het mooiste aan dit werk. En ik vind het fantastisch als de schapen in een sliert achter je aan lopen in een stil bos, zoals tussen Bornia en Breeveen. De lammertijd vind ik ook heel bevredigend.

En wat ik heel erg waardeer is dat mijn drie kinderen ook meehelpten. Je weet van te voren niet of je kinderen dezelfde belangstelling hebben. Mijn oudste dochter studeert Bos en Natuur in Freiburg, mijn jongste zoon neemt een tussenjaar

en werkt mee en mijn middelste zoon studeert diergeneeskunde. Allemaal hebben ze heel veel affiniteit met ons bedrijf.

Zijn er ook minder mooie kanten aan je werk?

Ja, je bent altijd bang voor ernstige ziektes, zoals blauwtong. Maar ook een taxusstruik op een terrein is dodelijk; het is dus belangrijk dat je die niet over het hoofd hebt gezien. Ook de rhododendron of snoeiafval dat mensen soms uitstrooien kan dodelijk zijn. Voordat je de schapen op een gebiedje zet, moet je dus heel goed kijken of deze planten of snoeiafval er niet voorkomen.

En hoe staat het met de angst voor de wolf, er wordt gezegd dat die in Zeist al rondzwerft?

Tja, dan maak ik een extra hoge afrastering van 1.20 meter hoog en zet er een hoger voltage stroom op.

Hoe zie je de toekomst Clemens?

Ik hoop dit werk nog lang vol te houden. Ook willen we nog meer gaan doen met de wol en daarvoor willen we misschien wolverwerkingsmachines aanschaffen om zelf de wol te kunnen kaarden en viltten. In het algemeen vallen wij niet onder de intensieve veehouderij en we hebben dus niet zo veel last van de mestwetgeving. Onze schapen staan op stal op een dikke laag stro, dus wij produceren vaste mest waar veel stro in zit. De mest wordt weer gebruikt door een akkerbouwer die op een natuurvriendelijke manier graan teelt. Onze schapen doen op zijn akkers ook voor- en nabegrazing op de stoppels. Zo is het cirkeltje mooi rond.

Meer weten over het bedrijf van Clemens Oude Groeniger?

Kijk op: www.grebbeveld.nl

Samenstelling: Ineke van Offeren

Ontdek je (culturele) plekje

De mooiste voorstellingen om de hoek

De liefhebber van kunst kan in de omgeving van Bosch en Duin zijn of haar hart ophalen. Iedere week worden binnen een straal van 15 kilometer prachtige voorstellingen gegeven. Veel moois is te vinden in kleine zaaltjes bij u om de hoek. Om u te inspireren, heb ik een aantal bijzondere voorstellingen verzameld. Maar er is nog veel en veel meer...

Wilt u meer tips? Surf dan onder andere naar www.cultuurutrecht.nl en www.ideacultuur.nl

Klassiek

- Vrij 10 nov 20.00u, Opera in Den Dolder

Geniet een avond lang van een muzikale reis langs de mooiste pareltjes uit de operageschiedenis.

Twee talentvolle operazangers (Naomi Amaranta en Remmert Velthuis) en een sterpianist (Maurice van Schoonhoven) zijn uitgenodigd om u een avond lang onder te dompelen in de mooiste aria's uit de grote opera's. Van Händel tot Puccini, van Monteverdi tot Bizet; de grootste operacomponisten komen voorbij op deze avond. Maria Christinakerk, Dolderseweg 123, 3734 BG Den Dolder <http://www.naomiamaranta.nl/operain-den-dolder>

Cabaret

- Vrij 17 en vrij 24 nov 20.00u, Dus jij zegt...

We leven in een tijd van sterke meningen. En sterke meningen zijn eigenlijk heel grappig. Ze maken ziende blind, luisterend doof en zijn de bron van talloze onnodige conflicten: kortom ideaal materiaal voor komedie. Theatergroep 'Alweer Geen Revolutie' opent de deur naar een veiliger publiek debat. Door iedere kant van ieder conflict precies even serieus te nemen, namelijk: zo min mogelijk. Alle kanten worden even hard voor gek gezet, te beginnen met de spelers zelf. Samen om onszelf lachen is een mooi begin van beter luisteren en minder schreeuwen. En dan hoor je plots heel mooie verhalen.

Slot Zeist, Zinzendorflaan 1, 3703 CE Zeist <https://alweergeenrevolutie.nl>

Evenement

- Di 21 t/m zo 26 nov vanaf 10.00u, Country & Christmas Fair

Kom genieten van een sfeervol outdoor event met 140 verwarmde stands in de Slottuin en op het Slotplein. Met honderden lichtjes, diverse live optredens en entertainment.

De Country & Christmas Fair is een meerdaags, sfeervol outdoor evenement dat jaarlijks wordt bezocht door duizenden kerstliefhebbers. De gezelligheid van weelderige kerstbomen met lichtjes, zilverlingers en glimballen. De geur van glühwein, poffertjes en warme wafels. Het stemmige Dickens koor. De vrolijke belletjes van Jingle Bells.

De 25e editie van dit event heeft Slot Zeist als sfeervolle, nieuwe locatie uitgekozen! Slot Zeist, Zinzendorflaan 1, 3703 CE Zeist www.countrychristmasfair.nl voor meer info

Toneel

- Za 9 dec 2015u, Alleen familie

Na een sterrenregen van lovende recensies en uitverkochte zalen komt Huub Stapel terug met een succesvolle voorstelling 'Alleen Familie'. De man die Mars en Venus genadeloos

langs de meetlat van het leven legde, en het huwelijk tot op het bot ontleedde, wijdt zich nu aan een nog groter onderwerp: familie.

Geen ruzie gaat zo diep als familieruzie. En tegelijk is het de enige band waar je je nooit van ontdoen kunt. Een huwelijk kun je ontbinden. Een vriendschap kun je beëindigen. Maar familie blijft altijd. Huub Stapel leidt u, persoonlijker dan ooit, langs feesten der herkenning en verborgen verledens.

Figi, Hendrik Marsmanzaal, 2e Dorpsstraat 35, 3701 AA Zeist www.figi.nl

Kerstconcert

- Di 19 dec 19.30u, Händels Messiah

Wat in Nederland met Pasen de Mattheüs Passion is, geldt in Engeland rond kerst voor Händels Messiah. De Messiah vertelt het levensverhaal van Jezus Messias. Een verhaal vol passie, vuur en goddelijke opoffering. George Frederic Händel componeerde dit oratorium in 1741 voor koor, orkest en solisten. Het werk met beroemde aria's als 'Ev'ry valley shall be exalted' en 'I know that my

Alleen familie (foto: Mark-Engelen)

redeemer liveth en het overdonderende Hallelujah-koor, wordt ook in ons land steeds meer een kersttraditie. Zeker als de Nieuwe Philharmonie Utrecht het onder leiding van Johannes Leertouwer zo magisch meeslepend uitvoert.

Tivoli Vredenburg, grote zaal, Vredenburgkade 11, 3511 WC Utrecht <https://www.tivolivredenburg.nl/>

Dans

- Zo 14 jan 15.00u, Classical ballet gala Ukrainian 4 ever

De United Ukrainian Ballet Company bestaat uit 60 gevluchte dansers die sinds het uitbreken van de oorlog hun toevlucht hebben gezocht in Den Haag. Het afgelopen jaar heeft het gezelschap met groot succes op alle grote danspodia van de wereld gedanst. Van Amsterdam tot Sydney, van Londen tot Washington en Los Angeles. Speciaal voor de wintermaanden heeft het gezelschap samen met artistiek leider Igone de Jongh en Rinus Sprong een indrukwekkend balletgala samengesteld met werken die de schoonheid, kracht en het verzet van de Oekraïense dansers laten zien.

Figi, Hendrik Marsmanzaal, 2e Dorpsstraat 35, 3701 AA Zeist www.figi.nl

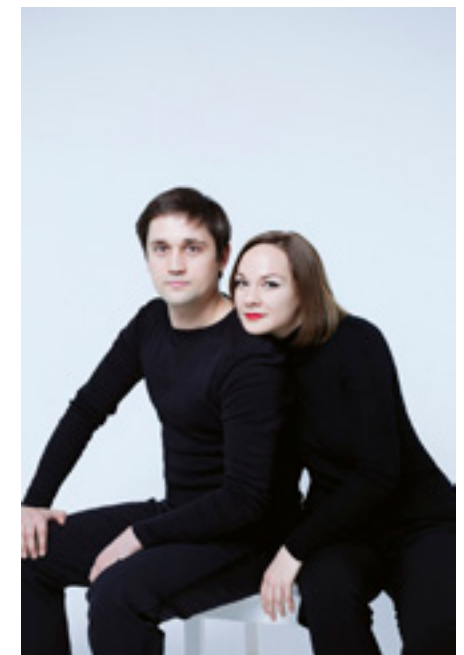
Kamermuziek

- Vrij 19 jan 20:00u, Maria Nemtsova, piano, Vitali Vatulya, saxofoon

Een unieke combinatie in de kamermuziek: piano en saxofoon. Vitali Vatulya (saxofoon) en Maria Nemtsova (piano) laten horen hoe onver-

wacht bijzonder deze twee instrumenten samengaan. Het duo treedt sinds 2006 op onder de naam Vita Duo en kwam in concertzalen over de hele wereld. Al meer dan 10 jaar zijn Maria en Vitaly actief in het door hen opgezette project Music for Peace. Hun uitgebreide repertoire bestaat zowel uit klassieke als eigentijdse kamermuziek.

Cultuurpodium Den Dolder, Maria Christinakerk, Dolderseweg 123, 3734 BG Den Dolder <https://cultuurpodiumdendolder.nl/>

Maria Nemtsova & Vitali Vatulya

Cabaret, try-out

- Do 25 jan 20.15u, De Verlichting Nabij

Vrijwel uit het niets won autodidact en wiskundeleraar Piet van Eeghen

de publieksprijs op het Leids Cabaret Festival 2022. De Telegraaf sprak over een heerlijke podiumpersoonlijkheid en prees zijn virtuoze taalgebruik en onnavolgbare timing. Ook de Theaterkrant was lovend: 'een allround performer die zowel een uitstekende conferencier als een begenadigd muzikant (gitaar en piano), componist en liedtekstdichter is. In zijn debuutvoorstelling De Verlichting Nabij leert het publiek Piet kennen door middel van zijn absurdistische liedjes en zijn van subtiele ironie doorspekte conferences. Theater Idea, Willaertstraat 49, 3766 CP Soest
www.pietvaneeghen.nl

Film

- Ma 5 feb 19.30u, A man called Otto

De film is gebaseerd op de komische en ontroerende bestseller A Man Called Ove van Fredrik Backman en op de gelijknamige Zweedse film van Hannes Holm. A man called Otto vertelt het verhaal van Otto Anderson (Tom Hanks), een norse weduwnaar met vastgeroeste gewoonten.

Dirk Scheele

Wanneer er een druk jong gezin naast hem komt wonen, krijgt hij te maken met de goedgebekte en hoogzwangere Marisol. Uiteindelijk ontstaat er een wonderlijke vriendschap die Otto's leven op zijn kop zet. A Man Called Otto is een grappig, hartverwarmend verhaal dat laat zien dat sommige gezinnen bepaald geen alledaagse achtergrond hebben. Figi, 2e Dorpsstraat 35, 3701 AA Zeist
www.figi.nl

Familievoorstelling

- Za 17 feb 15.00u, Warme handen, koude voeten

In deze gezellige wintervoorstelling zingt Dirk Scheele prachtige decemberliedjes over Kerstmis, warme handen & koude voeten, oliebollen, sterretjes en vuurwerk. Samen met zijn buurmeisje gaat Dirk de kerstboom op een bijzondere manier versieren. Wanneer de sneeuw uit de hemel dwarrelt, belanden ze in een sneeuwballengevecht. Maar wat blijkt nu? De Kerstman heeft ineens een dagje vrij genomen en wil graag samen met Dirk en de kinderen in de zaal muziek gaan maken. Nou Kerstman, laat maar eens een deuntje horen! Dirk Scheele schrijft en speelt al meer dan 25 jaar zijn eigen kinderliedjes. Hij is immens populair onder de jonge doelgroep van 2-7 jaar. Ook is hij bekend van Nickelodeon en YouTube met zijn populaire series. Onlangs heeft Dirk voor zijn werk een koninklijke onderscheiding en de allereerste Buma Kindermuziekprijs ontvangen. Theater Het Lichtruim, Planetenplein 2, 3721 LH Bilthoven
www.dirkscheele.nl

vrouw, die bij de politie heeft gewerkt. Mieke maakt zich steeds meer zorgen over de manier waarop de bewoners worden behandeld in het verzorgingshuis. Achter het lieflijke logo schuilt het meedogenloze verdienmodel van een exploitatiemaatschappij. App. 7 is een aangrijpende vertelling over warme vriendschap, maar ook een scherpe analyse van misstanden in de zorg. Mieke Berkhoud is een pseudoniem. Naast haar journalistieke loopbaan werkt ze al enkele jaren in de zorg. Schokkende én prachtige ervaringen uit de praktijk vormden de aanleiding voor deze roman.
www.boekscout.nl. ISBN 978-94-646-8635-7

Boek

- 'App. 7', Mieke Berkhoud (2023)

Geen voorstelling, maar indringend en spannend leesplezier voor de donkere wintermaanden. Fata Morgana is een particulier verzorgingshuis voor dementerende mensen. De instelling biedt persoonlijke zorg, met aandacht voor de eigen regie. Hoofdpersoon Mieke uit Huis ter Heide begint vol idealisme aan haar werk. Ze wordt geraakt door het relaas van een relatief jonge

HOLLAND YACHT CONNECTION

YACHTS FOR CHARTER

IDUNA | Feadship | 33m. | 3 cabins - 6 guests
Weekly charter rate € 35.000,- ex APA | **also available for sale**

SANTA MARIA | Feadship | 33m. | 3 cabins - 6 guests
Weekly charter rate € 49.000,- ex APA | **also available for sale**

UNEXPECTED | Heesen | 37m. | 4 cabins - 8 guests
Weekly charter rate € 100.000,- ex APA

PERLE BLEUE | Hakvoort | 33m. | 4 cabins - 12 guests
Weekly charter rate € 112.000,- ex APA

MANA I | Hakvoort | 36m. | 5 cabins - 10 guests
Weekly charter rate € 135.000,- ex APA

GALENE | Amels | 55m. | 5 cabins - 12 guests
Weekly charter rate € 300.000,- ex APA

Martijn van 't Loo
Charter Manager
Martijn@HYC.nl
+31 6 188 30 145

HOLLAND YACHT CONNECTION
THE EXPERT IN DUTCH BUILT YACHTS SINCE 1995
SALES • CHARTER BROKERAGE • REFITS • NEW BUILDS
FROM DESIGN & SHIPYARD SELECTION TO BID BOOK, BUILDING CONTRACT AND DELIVERY

Derk Jan Rolff
Sales & Purchase
Derk@HYC.nl
+31 6 188 30 145

JEUGD CLUB

Tijd om het stokje door te geven

Victoria Emmelot en Daphna Voskes

Terugblik

Drie en een half jaar geleden bleken - achter het groen van Bosch en Duin verscholen - veel meer kinderen te wonen dan we aanvankelijk hadden gedacht. Tijdens een grote zomerborrel, die we in de luwte tussen twee Coronagolven in organiseerden, hoorden wij dan ook geregeld ouders tijdens een kennismaking tegen elkaar zeggen: wat leuk, dan woon jij twee huizen verderop... Het bleek een succes dat, door de Jeugdclub, niet alleen kinderen elkaar ontmoetten tijdens jeugdactiviteiten, maar ook hun ouders.

Drie enorm gezellige zomerborrels verder, mooie Sinterklaasvieringen en diverse kook-, sport- en doe-workshops zijn wij blij dat we deze de afgelopen 3,5 jaar hebben mogen organiseren. Inmiddels is het tijd voor ons om het stokje van de organisatie van de jeugdactiviteiten door te geven. Wij denken de afgelopen jaren een mooie basis te hebben neergezet, waar zeker nog niet het einde van in zicht is. Af en toe was

WIJ ZIJN OP ZOEK NAAR TWEE ENTHOUSIASTE EN CREATIEVE ORGANISATOREN VOOR DE JEUGDCLUB. JE ONTMOET ANDERE OUDERS EN KINDEREN EN BENT TEGELIJKERTIJD DE VERBINDENDE FACTOR IN ONZE BOSRIJKE OMGEVING. VIND JIJ HET LEUK OM ACTIVITEITEN TE VERZINNEN, VOORT TE ZETTEN EN TE ORGANISEREN VOOR DE KINDEREN (EN MISSCHIEN WEL JE EIGEN KIND) VAN BOSCH EN DUIN? MAIL DAN NAAR JEUGD@VERENIGINGBOSCHENDUIN.NL

het ook voor ons best eens zoeken naar de juiste activiteit, het juiste seizoen of het juiste dagdeel. Toch hebben wij een vaste groep met kinderen die graag samen met buurtkinderen leuke activiteiten wil blijven doen. De jeugdmogelijkheden in en rondom ons prachtige en gezellige Bosch en Duin zijn immers groot.

Vooruitblik

Wij sluiten het jaar graag af met een gezellige Sinterklaasviering in het clubhuis van de Tennisvereniging. Hopelijk wordt dit net zo'n heerlijk feest als vorig jaar...

Wie het daarna leuk vindt om het stokje van ons over te nemen, nodigen we van harte uit contact met ons op te nemen. Voor nu willen wij ouders en kinderen graag bedanken voor al hun gezelligheid en enthousiasme. Wij kijken ernaar uit om jullie vanaf de zijlijn te mogen blijven ontmoeten.

ORANJE
BURCHT

Wilt u ook langer zelfstandig blijven wonen?

Oranjaburcht helpt senioren met levensloopbestendige woonoplossingen!

Oranjaburcht is een senioren servicebureau dat zich al vijftien jaar richt op alles rondom levensloopbestendig wonen. Dit betekent o.a. een woning geheel aanpassen aan de behoefte van senioren. Denk bijvoorbeeld aan het verwijderen van een bad, drempels en aanbrengen van trapliften. Wanneer dit niet mogelijk is door de bouwkundig inrichting van de woning, gaan wij op zoek naar een andere levensloopbestendige woning.

**Wilt u ook langer zelfstandig blijven wonen?
Neem dan gerust contact met ons op!**

Oranjaburcht
Utrechtseweg 9
3704 HA Zeist

030 - 2083002
zeist@oranjaburcht.nl

www.oranjaburcht.nl

Levende bodem

© Jacqueline van Dam, Boswachter Publiek Utrechts Landschap

Herinnert u zich nog de reclameboodschap van de Pizza Crossa uit de jaren '80? Pizzabakker Mario moest van zijn leermeester onderaan beginnen, bij de bodem. In de natuur is het niet anders. De bodem vormt de basis van al het leven. Sterker nog, de bodem leeft!

Zo'n vijf jaar geleden had ik quizvragen bedacht voor een groep vrijwilligers in het terreinbeheer. Daarbij stelde ik ook een van onze boswachters en de tuinbaas op de proef. Ik vroeg hoeveel organismen er in een eetlepel grond zitten. Hm, dat bleek een lastige. Heeft u een idee? Het helpt ongetwijfeld als u de film 'Onder het maaiveld' heeft gezien. Daarin wordt duidelijk dat het in een gezonde bodem wemelt van de schimmels, bacteriën, pissebedden, wormen, aaltjes, eencellige dieren en wat al niet meer. En dan zijn er natuurlijk nog de 'gro-

tere' dieren, zoals muizen, konijnen, ratten en mollen. Vindt Geert Wilders het druk in ons land, dan zou hij eens onder de grond moeten kijken! Elk organisme in deze 'onderwereld' vervult er een rol en is tot nut.

Balans

Bodemdieren eten bijvoorbeeld (afgestorven) planten, gevallen bladeren of ander organisch materiaal. Dit wordt vervolgens verteerd en uitgepoept. Hierdoor komen de voedingsstoffen beschikbaar voor plant- en boomwortels. De beestjes graven gangetjes, waardoor er letterlijk en figuurlijk lucht in de bodem komt. Dat zorgt ervoor dat planten en bomen beter kunnen wortelen en dus groeien. Sommige soorten zijn klein van stuk, maar groot van daden. Ze maken onderdeel uit van de voedselkringloop en vormen daarmee een belangrijke, onmisbare rol in het ecosysteem. Ge-

bruik van kunstmest of bestrijdingsmiddelen is overbodig. Sterker nog, dit werkt averechts in het uitgebalancerde geheel.

Natuurbeheer

Tot ergens in de jaren '80 vonden we met z'n allen dat je dode takken en stammen moest opruimen in het bos. Het oogde rommelig. Sinds die tijd is ook het aantal soorten insecten met 70% gedaald, en niet alleen door gebruik van landbouwgif en uitstoot van stikstof. Voortschrijdend inzicht heeft ertoe geleid dat we nu - waar het kan - gevallen blad en dood plantmateriaal, waaronder ook takken en bomen, laten liggen. Ze vervullen een belangrijke rol in de natuur. Niet alleen als schuil- en nestplaats, maar ook als voedselbron. De natuur neemt de tijd om al het materiaal weer af te breken en op te ruimen. Uit recent onderzoek van AERES

hbo-studenten blijkt dat het minder of niet maaien van grasland zorgt voor meer dan een verdubbeling van de bodemdiertjes.

Schimmels

In de bodem vervullen schimmels diverse functies. Er is een onvoorstelbare samenwerking (symbiose) tussen schimmels onderling, maar ook tussen sommige schimmels, planten en bomen. Afhankelijk van de soort, helpt de schimmel boomwortels bij de opname van vocht en mineralen. Zelf voedt hij zich met voedingsstoffen (suikers) uit die wortels. Beide soorten profiteren hiervan en ondervinden geen schade. Het is wetenschappelijk aangetoond dat beuken via het wortelstelsel met elkaar 'communiceren'. Ze maken daarbij gebruik van mycorrhiza (schimmeldraden). Wanneer een buurboom is afgestorven of afgezaagd, zorgen ondergrondse schimmeldraden voor transport van voedingsstoffen van een levende beuk naar de stobbe. Hierdoor kan de open wond van de stobbe worden afgedicht met wondweefsel. Bij het (ver)planten van beuken is het raadzaam om beukgebonden mycorrhiza in de bodem te hebben of aan te brengen.

Opruimers

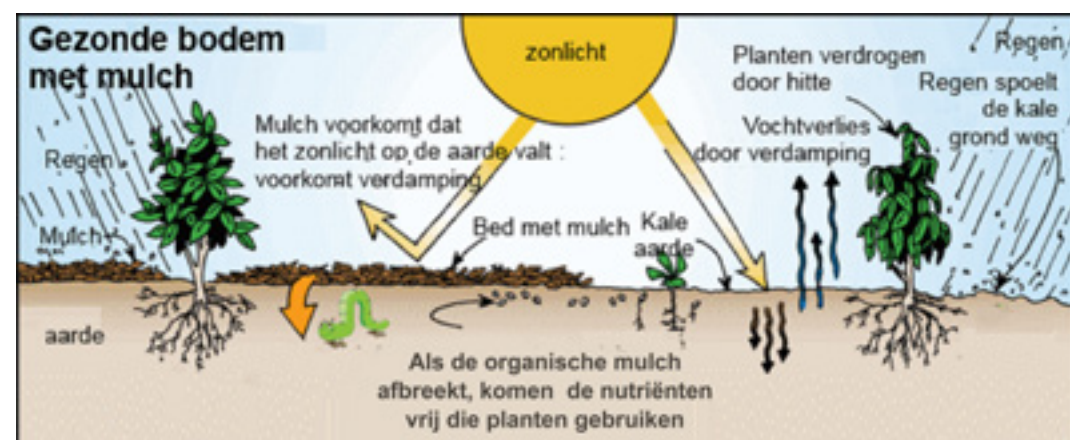
Soms krijgen schimmels het predicaat schadelijk. Ze zijn herkenbaar aan een zwam of paddenstoel (vruchtlichaam) die op een boomstam of boomvoet groeit. Bekende soorten zijn onder andere tonderzwam, reuzenzwam en honingzwam. Vaak blijkt dat bomen al beschadigd zijn, wanneer een dergelijke schimmel zijn intrede doet en wordt er feitelijk nuttig opruimwerk verricht. In het opruimproces volgen nog vele andere organismen die van het dode hout profiteren en uiteindelijk weer de boom zelf. De voedingsstoffen komen immers weer beschikbaar.

Rhizomorf, een teken van een levende schimmelmilieu

Douglaspars met wondafdichting (foto: Jacqueline van Dam)

Pissebedden!

In ons land komen maar liefst 37 soorten pissebedden voor. Ze worden onderverdeeld in drie groepen met sprekende namen als **vastklampers, oprollers, kruijpers en renners**. Bij gebrek aan verse lucht gaan pissebedden naar plas ruiken. Maar ze plassen niet, ze 'zweeten' een gas dat naar plas ruikt.

Gezonde tuin

Wilt u de natuur een handje helpen? Zorg dan voor een gezonde tuinbodem. Dit doet u door zo veel mogelijk organisch materiaal te laten liggen en de bodem niet te verstoren. U kunt er beter voor kiezen om de grond niet om te spitten, maar liever er een laag organisch materiaal op aan te brengen. Bodemdiertjes kruipen graag in donkere en vochtige plekjes. U kunt hiervoor hoekjes creëren door iets op een hoopje aarde te leggen, zoals bijvoorbeeld een halve uitgeperste sinaasappel, een hoop bladeren, slordig gestapelde stenen of hout. Mocht u hier ruimte voor hebben, dan is een composthoop helemaal ideaal.

Safari

Tot slot daag ik u uit om al dan niet met (klein)kinderen op safari te gaan in uw eigen tuin, woonomgeving of in de natuur. Laat u verrassen. Kijk eens onder of tussen stenen, bloempotten, boomstammen, planten of bladeren. Misschien wordt u of uw (klein)kind verrast door de hoeveelheid leven?

Wormen determineren

Een worm is een worm. Echt niet! Het zijn heuse bodemingenieurs. Er zijn diverse soorten die op verschillende dieptes leven. Het hele lichaam van een **grondeter** heeft een lichte kleur, dat van een **strooiseleter** is donkerrood. Een **pendelaar** is te herkennen aan een afgeplatte staart en de achterkant van zijn lichaam is bleker van kleur. Het lichaam van een **compostworm** heeft smalle gele bandjes.

In de bodem leven veel insectenlarven, bijvoorbeeld de engeling van de meikever (foto: Frits Bink)

Onder bloempotten en stenen - als een plekje maar enigszins vochtig is - kom je ze tegen: ruwe pissebedden (foto: Ab H. Baas)

Regenwormen vervullen een belangrijke functie in de bodem (foto: Ab H. Baas)

BeoLab 8

Past meets present. Meets future.

BANG & OLUFSEN TER HORST UTRECHT
Parijsboulevard 193 (Leidscherijn Centrum), 3541CS Utrecht
Tel. 030-2313483 - www.onlineplayshop.nl

Verwlogen jaren

Hoeve der veeartsenijschool

Theo van den Hoven

Toen in 1984 een nieuw deel uitkwam in de serie 'Zeist, Groei en Bouw', ging ik uiteraard direct op zoek naar gegevens over mijn eigen perceel. Al snel werd mijn aandacht getrokken door een kopie van een kaart, daterende uit 1872. Onze omgeving is daarop al duidelijk te herkennen! Tot mijn verbazing staat op de plek waar ik mijn perceel vermoedde, geschreven: 'Hoeve der veeartsenijschool'.

Nieuwsgierig geworden heb ik mij in verbinding gesteld met de toenmalige Zeister gemeente-archivaris. Voor hem was dit ook een nieuw feit! Na enig zoeken kwam hij met een gedenkboekje op de proppen, waarin melding wordt gemaakt van een oude overlevering. Er is daarin sprake van een boer, die woonde in het bos achter het latere kerkje aan de Hertenaan en die klaarblijkelijk dieren kon genezen.

Echt nieuwsgierig geworden ben ik in de loop der tijd achtereenvolgens verzeild geraakt bij het kadaster in Utrecht, de faculteit diergeneeskunde in Utrecht en het rijksarchief aan de Alexander Numankade in Utrecht. Daar ontdekte ik een aardig stukje vaderlandse geschiedenis dat zich afgespeeld heeft in onze omgeving, waarbij o.a. Thorbecke een belangrijke rol heeft gespeeld.

Numan, stichter van het veterinair onderwijs

Het begon allemaal aan de Biltstraat te Utrecht, waar in 1820 de Rijksveeartsenijschool werd opgericht, toen nog sterk gericht op het leger. In 1826 werd Alexander Numan benoemd tot directeur⁽¹⁾. Hij wilde van de veeartsenijschool tevens een opleidingsinstituut voor plattelandsheermeesters maken, van welk plan de regering echter uit kostenoverwegingen

niets wilde weten, want geld was toentertijd al een groot probleem.

Alexander Numan had als grote hobby het fokken en veredelen van inlandse schapen⁽²⁾. Hierbij moet worden aangekend dat het schaap zo ongeveer de koe voor arme mensen was. En er was heel veel sterfte onder de schapen. In 1832 kocht Numan een stuk grond voor de school aan de overzijde van de Biltse Grift, waar hij een houten schaapskooi liet bouwen.

Langs oude paden

Rond 1837 bestond er alleen een verharde weg tussen Utrecht en Amersfoort, de huidige provinciale weg langs McDonald's en het witte kerkje. Ten noorden van deze weg lag een moeilijk toegankelijk, woest heidegebied. Bosch en Duin, Huis ter Heide en Den Dolder bestonden nog niet. Deze dorpen zijn pas tot ontwikkeling gekomen rond 1900, na de aanleg van spoorbanen.

Verkeer in zuid-noord richting was er weinig en alleen mogelijk over enkele

zandpaden. Wel is er al vroegtijdig sprake van initiatieven tot de aanleg van een zandpad door particulieren - mogelijk met tolheffing - de latere oude Dolderse weg.

Langs de weg van Amersfoort naar Utrecht stond een groot landhuis genaamd 'Beukbergen'. Ernaast slingerde een pad de hei op, nog altijd zichtbaar. Voor de schapenteelt kreeg de Rijksveeartsenijschool in 1837 op deze heide ruim 41 hectare grond in erfpacht van het Rijk, alwaar Numan begon met een grote schapenhouderij.

Als je rond 1837 en later dit pad langs Beukbergen afliep, als het ware recht over de vroegere vliegbasis, kwam je aan het einde links een prachtige theekoepel tegen, omgeven door 5 lindebomen. Er staan er nu nog 4. In deze theekoepel dronken de studenten uit Utrecht, die de schapen kwamen bestuderen, hun kopje thee met Alexander Numan.

Verdere groei en ontginning

Als je doorliep kwam je op het terrein van de Rijksveeartsenijschool, waar rond 1840 inmiddels een kudde van circa 400 Zuiderduin schapen rondliep. De schapen waren o.a. gehuisvest in een schaapskooi die in 1838 overgeplaatst was van Utrecht naar de heide⁽³⁾. Het terrein was omgeven door bomen, allemaal geplant in 1837. Een aantal van deze bomen - inmiddels 186 jaar oud - is bewaard gebleven. Zo staan er op het terrein van Buitencentrum Het Anker aan de Hertenaan nog altijd twee reusachtige esdoorns, een imposante beuk, een inlandse eik, kastanjabomen, een noteboom, etc.

Op het terrein is toentertijd de schaapskooi uit Utrecht flink vergroot, is er een woning voor de schapsherder gebouwd en is er een prachtige schaapskooi midden op de heide gebouwd. Deze was gemetseld in de vorm van een klavertje drie en stond op de plaats waar nu Manutan is gevestigd. Veel, wat oudere bewoners

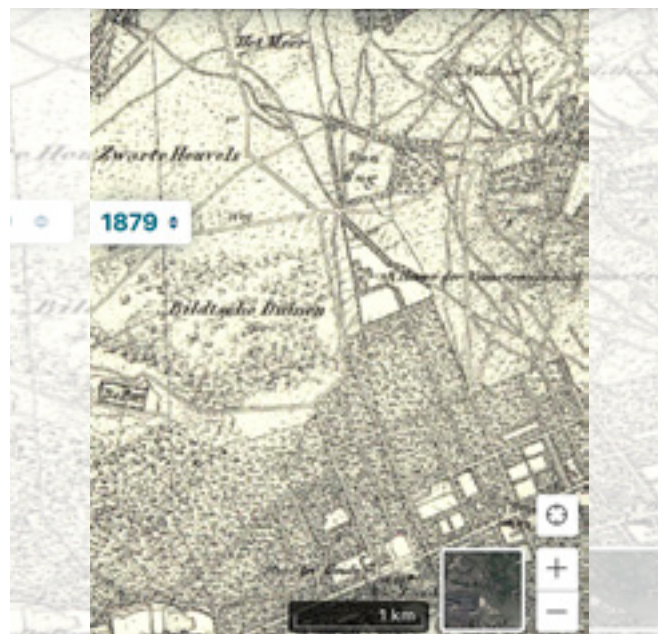
De schaapskooi, een klavertje drie met rieten kap waar nu Manutan/Overtoom staat

Kadastertekening uit 1848, met schaapskooi en herderswoning

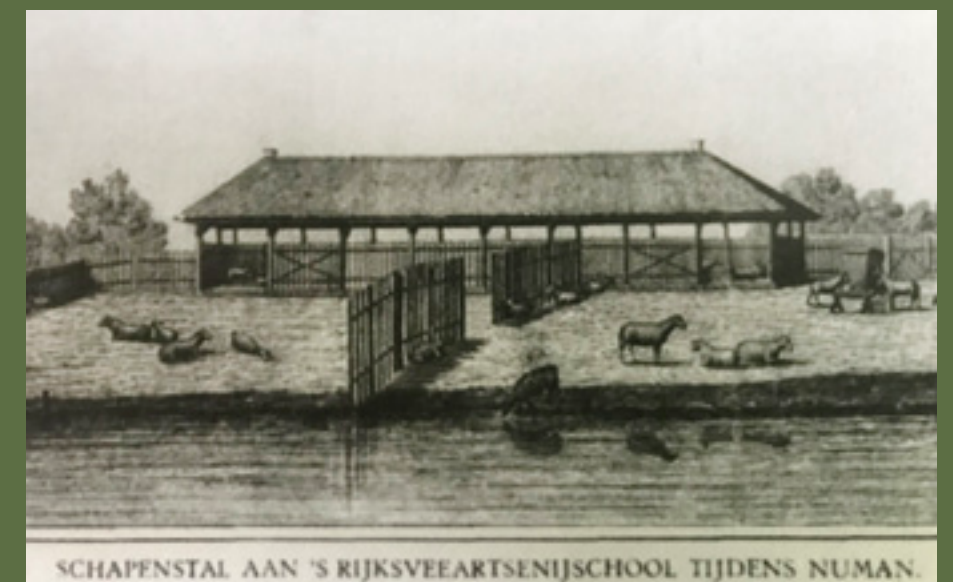
Kinderen uit Amsterdam-Noord op vakantie bij het Anker, bij de schaapskooi

Kaart uit 1879 met de veeartsenijschool op de woeste hei, inmiddels Bildtsche Duinen en Zwarte heuvels genaamd

Kaart uit 1900; de hei is al flink verkaveld en bij de veeartsenijschool staan meerdere opstallen

SCHAPENSTAL AAN 'S RIJKSVEEARTSENIJSCHOOL TIJDENS NUMAN.

Stal, in 1838 verplaatst van de Biltstraat naar de hei achter Beukbergen

in onze streek, hebben hier hun eerste kusjes uitgewisseld. In 1974 is de schaapskooi op last van de gemeente Zeist gesloopt.

In 1840 bouwde Numan nabij de schaapskooi ook nog 3 arbeiderswoningen onder 1 dak. Voor zichzelf liet Numan later een speciaal 'planken huus' bouwen.

Naast het fokken van schapen, het veredelen en kruisen van rassen, het tegengaan van ziektes, het verbeteren van de wol, etc.⁽⁴⁾ was Numan volop bezig met het ontginnen van de omliggende heidegrond. Hiervoor werden twee paarden aangeschaft en tevens landbouwwerktuigen; een dagloner werd in dienst genomen en er werd een speciale schuur gebouwd als stalling voor de landbouwwerktuigen en berging voor voederstoffen. Deze staat er vandaag de dag nog steeds. In 1840 was er al 20 hectare ontgonnen, bemest met schapenmest(!) en ingezaaid met o.a. rogge, haver, boekweit en gerst, mede ter voeding van de kudde⁽⁵⁾. In feite heeft Numan hele stukken van onze streek ontgon-

nen. Langs de noordoostkant van het terrein liep een oud zandpad, dat al rond 1200 bekend was als een doorgaande postkoetsroute.

Het doek valt

Al in 1851 komt er een einde aan de schapenhouderij op de heide, dit in opdracht van Thorbecke na een uitgebreide en felle briefwisseling met Alexander Numan, die door Thorbecke beschuldigd werd van geldelijk wanbeheer. De briefwisseling is bewaard gebleven. In dit jaar krijgt Numan eervol ontslag; hij trekt zich als een gebroken man terug in Groningen, met achterlating van zijn levenswerk. Het trieste is dat na jaren van investeren het hele project zowel financieel als foktechnisch eindelijk goede resultaten ging opleveren.

Na 1851 wordt het terrein verpacht en gaat de ontginning nog door tot 1859. In dat jaar gaat het beheer terug naar de domeinen, uitgezonderd twee bunder voor de bewoners van de daglonerswoningen.

Een eervol gedenkteken

Op de plaats van de veeartsenijschool is er eind 1800 sprake van de ontwikkeling van een landgoed met de naam 'Boschwijk' met als ingang een prachtig smeedijzeren hek aan de toenmalige Dolderse weg, beschreven in een oud boek over de Stichtse lustwarande. Later, in 1916, werd een plan ontworpen voor de aanleg van een luxueus villapark tussen de Hertenaan (die toen naar het zuiden doorliep over de vliegbasis) en de oude Dolderseweg, genaamd 'Villapark Boschwijk'. De eerste villa werd gebouwd in 1919. In de jaren '20 en '30 volgden nog vele villa's.

Het bos aan de Hertenaan is in 1998 overgedragen aan Utrechts Landschap en 'Numansbos' gedoopt; de nieuwe weg achter de Hindelaan heeft de naam 'Schaapskooi' gekregen. Dit als eervolle herinnering aan Alexander Numan en zijn schapenhouderij!

Noten

- (1) gedenkboek Rijks veeartsenijschool/H. Zwijnenberg/Rijksarchief
- (2) Aantekeningen betreffende het fokken van schapen/Universiteitsmuseum/afdeling Diergeneeskunde
- (3) Geschiedenis der veeartsenijschool/J.Westers
- (4) Handleiding tot de inlandse schapenteelt/dr. A. Numan
- (5) Een eeuw veeartsenijschool/H.M.Kroon

Alexander Numan

was de grondlegger van de diergeneeskunde in Nederland. Numan heeft in de eerste helft van de 19e eeuw inhoud en leiding gegeven aan het veterinaire onderwijs in Nederland en daaraan heeft de huidige Faculteit Diergeneeskunde haar ontstaan te danken. Hij was degene die Utrecht als veterinaire centrum op de wereldkaart heeft weten te zetten.

Dr. A. Numan (1780-1852)

OP ZOEK NAAR EEN NIEUWE EINDREDACTEUR

Na ruim 3 jaar voortreffelijk eindredactiewerk gaat Ineke van Offeren andere avonturen tegemoet. Onze dank is groot voor al haar inzet, redactiewerk en leiding waardoor de kwaliteit van onze glossy naar een hoger plan is getild!

Bosch & Duin magazine heeft enkele vaste rubrieken en bevat nieuws van de voorzitter en de commissies van de vereniging, aangevuld met bijzondere verhalen en weetjes. Het magazine wordt huis aan huis verspreid door onze hele buurt en aangrenzende straten. Het krijgt veel waardering en ligt vaak lange tijd op menige koffietafel ☺.

Wij zijn op zoek naar een opvolger die dit mooie werk wil voortzetten en op deze wijze een belangrijke bijdrage wil leveren aan onze buurtvereniging. Het draaiboek is aanwezig en hulp door bestuursleden van de vereniging is er altijd. Dus, je staat er nooit alleen voor. Met elkaar willen we er immers voor zorgen dat dit prachtige blad uitgegeven kan blijven worden.

Ben jij onze nieuwe eindredacteur? Kom gerust een keertje praten. Dan vertellen we je er meer over.

Marloes de Bruijn, communicatie
communicatie@verenigingboschenduin.nl
Harm-Jan Buunk, secretaris
secretaris@verenigingboschenduin.nl

N.B. De digitale versies van al onze magazines kan je vinden op onze website:
<https://www.verenigingboschenduin.nl/bosch-duin-magazine/uitgaven>

Accolade Thuis - regio Zeist

Wij zijn er met aandacht en liefde.
Voor zorg bij u thuis in uw vertrouwde omgeving.

Meer informatie?
Accolade Thuis
thuiszorg@accoladezorg.nl
085- 208 02 94

Nieuws uit de Commissie Ruimtelijke Ordening

Jan van den Berg Jeths

De nieuwe omgevingswet

In het juli nummer van dit magazine heb ik uitvoerig geschreven over de vaststelling van de Eerste Zeister Omgevingsvisie (EZO) en de ingediende burgeramendementen over het behoud van groen en de positie van de bewoners bij de planontwikkeling.

In de werkgroep Ruimtelijke Ordening van de stichting Beter Zeist bewaken we nu de aanvullende afspraken die tijdens de raadsbehandeling van de EZO zijn gemaakt. Wij treden hierover in overleg met de verantwoordelijke wethouder.

Dijnselburg

Inmiddels heeft de gemeente besloten om op de camping 300 Oekraïners te huisvesten en om op het terrein van de camping en de parkeerplaats zogenaamde tijdelijke flexwoningen te plaatsen.

Dit betekent dat er dus de komende jaren geen sprake is van definitieve planontwikkeling. De gemeente geeft wel aan door te werken aan de gebiedsvisie.

Bungalowpark Dijnselburg

De Terp, Biltseweg 6

Wij werden enige maanden geleden door een nieuwe projectontwikkelaar benaderd voor de aanpak van het al jaren leegstaande pand. Hij werkt een plan uit van 12 woningen binnen het bestaande casco zonder verdere uitbouw. Voor de buurt is dit de meest ideale oplossing. Het bestemmingsplan moet wel gewijzigd worden naar een woonbestemming en het toegestane bouwvlak moet worden gereduceerd tot de huidige footprint.

Willem Arntszhoeve

De planontwikkeling voor de bouw van ruim 400 woningen op het WA terrein zit in een impasse. Afsproken was dat

De Terp, Biltseweg 6

Altrecht/Fivoor het terrein en de opstallen voor 1 januari 2027 leeg zou opleveren aan de projectontwikkelaar. Dit was een harde afspraak voor de ontwikkelaar om te starten met de eerste fase van de woningbouw in het noordelijk en zuidelijk ontwikkelveld.

Fivoor heeft aangegeven dat het niet lukt om vervangende huisvesting te realiseren voor juni 2028, zelfs is het de vraag of Fivoor ooit een alternatieve locatie vindt in de omgeving, gelet op de doelgroep die zij huisvest. Raadslid Bas van der Schilt van Groen Links heeft schriftelijke vragen aan het college gesteld, waarom er voor twee deelplannen een concept bestemmingsplan ligt, terwijl er voor de ontwikkeling van de zorgkern nog geen plan is. Gelet op de noodzakelijke minimale financiële opbrengst (in het kader van de afspraken voor Hart van de Heuvelrug uit 2011) zou een integraal plan wellicht tot minder woningen in het huidige waardevolle natuurgebied kunnen leiden. Kortom, door voortschrijdend inzicht plaatst een van de coalitiepartijen nu kritische kanttekeningen bij het huidige plan.

De werkgroep 'Vrienden van de Willem Arntszhoeve' heeft een alternatief plan ontwikkeld dat de natuur spaart; hun petitie is meer dan 3000 keer ondertekend.

Terrein Willem Arntsz hoeve

Afsluiting spoorwegovergang Den Dolder

Voor de verbinding in Den Dolder Zuid heeft de gemeenteraad gekozen voor een nieuwe ontsluitingsweg over het landgoed de Engh. Dit plan wordt nu uitgewerkt. Er is inmiddels een actiegroep '1 Den Dolder' ontstaan, die tegenstander is van deze oplossing. Ze gaat onderzoeken of er toch niet ter plaatse van de winkels een onderdoorgang gemaakt kan worden. Dan blijft Den Dolder één geheel.

Huidige spoorwegovergang Den Dolder

Woonplezier voor nu en later

Wij helpen u met:

- Verkoop huidige woning
- Aankoop nieuwe woning/appartement
- Begeleiding huren appartement
- Verkoopklaar maken huidige woning
- Advies voor levensloopbestendig wonen
- Services in en rondom uw woning
- Aandachtvol opruimen
- Verzorgd verhuizen

Van Ee Makelaars & Services | Gerrit-Jan van Ee & Gerda Kemp
Utrechtseweg 9 | 3704 HA Zeist
info@vaneemakelaars.nl | www.vaneemakelaars.nl

Gerda Kemp Gerrit-Jan van Ee

Van Ee Makelaars & Services is gespecialiseerd **SeniorKeurMakelaar**

030-6953222

SALON DER VERDIEPING

Henk Kreeftmeijer

Het jaar loopt alweer bijna ten einde en als u dit blad ontvangt is het november, nog net op tijd om de presentatie over Levinas bij te wonen. Volgend jaar gaan we ons verdiepen in het existentialisme.

Het existentialisme is een 20e-eeuwse filosofische en literaire stroming die individuele vrijheid, verantwoordelijkheid en subjectiviteit vooropstelt. Het existentialisme beschouwt iedere persoon als een uniek wezen, verantwoordelijk voor eigen daden en zijn eigen lot. Belangrijke filosofen van deze stroming zijn, Kierkegaard, Levinas, Derrida, Sartre en Camus.

Het klinkt misschien erg wijsgerig, maar onze salon is laagdrempelig, beslist geen academie.

De datums voor volgend jaar vind je op onze website:
www.salonderverdieping.nl

Vrijdag 17 november is er een Power-Point presentatie over het denken van Levinas.

Interesse, nieuwsgierig? Kom langs! Meld je eerst wel even aan:
henk@salonderverdieping.nl

Jean-Paul Sartre

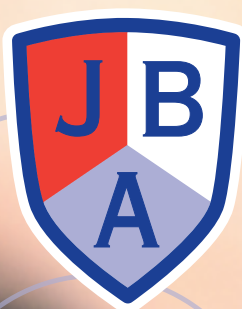
JBA Security

UW VEILIGHEID ONZE ZORG!

- Alarmopvolging
- Mobiele surveillance
- Open & sluitrondes
- En meer!

030 - 225 30 31
info@jba-security.nl

www.jba-security.nl

Cultuurpodium Den Dolder: terug van weg geweest!

Dick van Lier en Johan Ehrlich

Na een korte onderbreking van een jaar heeft de Stichting Cultuurpodium Den Dolder een doorstart gemaakt.

Het Cultuurpodium, een niet-commerciële organisatie bestaande uit 100% vrijwilligers, werd in 2013 opgericht en heeft gedurende 9 jaar succesvol culturele activiteiten geprogrammeerd in de Maria Christina-kerk. Het was meer dan een podium voor artiesten, het was ook een ontmoetingsplek.

Een kleine greep uit een aantal hoogtepunten van de afgelopen jaren: Carel Kraayenhof, Matangi strikkwartet met Bert van den Brink, Lenny Kuhr, Greetje Kauffeld, Amsterdam Sinfonietta Strijkkwartet en nog vele anderen.

Teleurgestelde reacties

In 2022 heeft het vorige bestuur om financiële en persoonlijke redenen de activiteiten gestaakt. Na een feestelijke afsluiting eind 2022 met Johnny Rosenberg samen met de West Coast Big Band, bereikten ons veel teleurgestelde reacties uit de gemeenschap van Den Dolder e.o. over het stoppen van het Cultuurpodium.

Na een aantal brainstormbijeenkomsten hebben wij, Dick van Lier en Johan Ehrlich, besloten om een doorstart te onderzoeken. We verstuurd een enquête naar de 450 emailadressen van bezoekers van de afgelopen 9 jaar. De respons was 40% en meer dan 80% gaf aan dat er een behoefte is aan een Cultuurpodium in Den Dolder.

De enquête was zo overtuigend dat we besloten door te gaan met een nieuw bestuur met nieuwe ideeën, samen met nieuwe en bestaande vrijwilligers. In de afgelopen jaren is veel kleine middenstand uit Den Dolder verdwenen, waardoor het karakter van het centrum ingrijpend is veranderd. Gelukkig is Cultuurpodium Den Dolder teruggekeerd.

Feestelijke opening

Op 13-10-2023 werd het nieuwe seizoen feestelijk geopend met een concert van drie toptalenten: de Pedano zusjes Maria (hobo, zang) en Anuschka (altviool) begeleid door Illia Fialko piano.

Inmiddels heeft de artistieke commissie weer een programma voor het seizoen 2023/24 gemaakt. Als vanouds staan op de vrijdagavonden (13-10, 17-11, 15-12-2023 en 19-1, 16-2, 15-3, 12-4 en 17-5-2024) activiteiten gepland in de Maria Christina kerk. Kijk hiervoor op onze website: www.cultuurpodiumdendolder.nl.

Nieuws van de Verkeerscommissie

Jeanette den Hertog

De 11 kruispunten

Op dinsdag 29 augustus jl. heeft de gemeente een informatieavond gehouden over de aanpak van 11 kruispunten in Bosch en Duin. Op deze avond bleek dat er nog veel vragen zijn. Onderstaand de toelichting van de gemeente.

Informatie-avond 11 kruispunten

Om welke kruispunten gaat het?

Het gaat om de kruispunten: Duinweg-Jozef Israëlslaan, Biltseweg-Tolhuislaan, Biltseweg-Vossenlaan, Biltseweg-Baarnseweg, Mesdaglaan-Populierenlaan, Baarnseweg-Taveernelaan, Dolderseweg-Vossenlaan, Baarnseweg-Vossenlaan, Vossenlaan-Dennenweg, Jozef Israëlslaan-Mesdaglaan en Duinweg-Mesdaglaan.

Kruispunten Duinweg-Spoorlaan en Spoorlaan-Dennenweg

De kruispunten worden op een later moment op dezelfde wijze aangepast binnen het project waarin het fietspad over de Oude Spoorbaan wordt verbreed.

Hoe wil de gemeente de verkeersveiligheid verbeteren?

De gemeente wil de verkeersveiligheid op de kruisingen verbeteren. Hiervoor heeft zij een verkeersveiligheidssubsidie gevraagd en gekregen van zowel de rijksoverheid als de provincie Utrecht. Sinds 2014 zijn er op 5 van de 11 kruispunten acht geregistreerde ongevallen geweest. Hierbij zijn 5 mensen gewond geraakt.

De gemeente wil dat de 11 kruispunten compact van vorm en overzichtelijker worden. Ook worden de kruisingen gelijkwaardig. Dat wil zeggen dat rechts voorrang krijgt. De verkeerssituatie op de kruispunten wordt hierdoor duidelijker en de passeersnelheid lager, zodat de kans op ongevallen aanzienlijk afneemt. De ontwerpsnelheid voor de kruisingen wordt 40 km/u.

Naast de herinrichting van de kruispunten kan de gemeente ook drempels aanbrengen op lange rechte stukken weg, wanneer uit metingen blijkt dat hier te hard wordt gereden.

Hoe is dit project tot stand gekomen?

In aanloop naar het opstellen van het Mobiliteitsplan is er vlak voor de zomer van 2021 een online wijkbijeenkomst georganiseerd voor Bosch en Duin. Ook was er een kaart beschikbaar waar bewoners knelpunten op konden aangeven. In totaal zijn er 100 reacties uit Bosch en Duin ontvangen.

De reactie van de gemeente hierop staat in de reactienota die in november 2021 is gedeeld met de bewoners die hun emailadres hadden doorgegeven. In februari 2022 is het Mobiliteitsplan door de gemeenteraad vastgesteld. Hierin is het volgende opgenomen over 60 km/u-wegen buiten de bebouwde kom:

Gebieden met woningen buiten de bebouwde kom (bijvoorbeeld in Bosch en Duin) hebben de functie erftoegangsweg met een maximumsnelheid van 60 km/u. Het is hier niet mogelijk de komgrens te verplaatsen, zodat deze gebieden binnen de bebouwde kom vallen. Aan de locatie van de bebouwde kom worden namelijk eisen gesteld wat betreft de dichtheid van de omliggende bebouwing. Zoals gezegd is het toepassen van een lagere snelheid dan 60 km/u binnen Duurzaam Veilig alleen mogelijk als er sprake is van sterke omgevingsinvloeden (geluid, trillingen, ect.). Omdat hier bij de huidige 60 km/u-wegen geen sprake van is en omdat het ongevalbeeld geen aanleiding geeft voor het verlagen van de maximumsnelheid, wijzigt de maximumsnelheid van de huidige 60 km/u-wegen niet in deze wegencategorisering. Wel gaan we een aantal kruispunten zodanig inrichten dat er maximaal 40 km/u gereden kan worden.

Verbreden fietspad Oude Spoorbaan naar 3,5 meter

Het verbreden van het fietspad Oude Spoorbaan is een project van de gemeente Zeist waarvoor de provincie subsidie beschikbaar heeft gesteld. De uitvoering is helaas vertraagd naar op zijn vroegst 2025, omdat rekening moet worden gehouden met een beschermde diersoort.

...de Sociëteit

Zalm- en oesteravond

Op veler verzoek! Onze 'hofleverancier' Vishandel Vossole te Zeist neemt ook deze keer de honneurs waar. Als vanouds is er op deze avond geen spreker of andere activiteit dan gezellig samenzijn en smikkelen.

15/11

Traditiegetrouw: Hazenpeper, deze keer met kerstconcert door de Zagerij Zeist

De laatste sociëteitsavond van 2023 en tevens het gezelligste kerstdiner van het jaar! leuke gesprekken, heerlijke gerechten, warme en koude dranken. En... een beproefde muzikale verwennerij door de Zagerij Zeist, die ook een sfeervol optreden op ons lustrumfeest verzorgde. Voor deze gelegenheid speelt en zingt de band een keur aan bekende kerstnummers. Wilt u meer van de Zagerij Zeist weten of horen: Zagerij Zeist | Facebook

20/12

Nieuwjaarsreceptie

Als vanouds starten we ook 2024 met een nieuwjaarsreceptie, samen met de Tennisvereniging Bosch en Duin. Deze is in het 2e weekend van januari; de exacte datum en tijd worden nog bekendgemaakt. Er is deze maand geen sociëteitsavond.

?/01

De wolf is terug!

Na het diner geeft ecoloog en onderzoeker Erwin van Maanen van Ecologisch adviesbureau EcoNatura te Diepenveen een lezing over de wolf. De wolf is al weer wat langer bij ons terug en komt steeds dichterbij. Ook in onze directe omgeving is hij al gesignaleerd. Door zijn doen en laten komt

21/02

dit roofdier regelmatig in het nieuws en zorgt hij voor discussie tussen voor- en tegenstanders.

Wolvendeskundige Erwin vertelt u met beeld en geluid over de wolf als groot roofdier, zijn leefgewoonten, leefomgeving en de voors en tegens.

Meer weten over Econatura: www.econatura.nl

Tot slot

Houd ook onze nieuwsbrieven in de gaten voor meer informatie over de sociëteitsavonden en de activiteiten van de jeugdclub!

Tips en suggesties voor lezingen en andere activiteiten zijn altijd meer dan welkom. Stuur ze mij via societeit@verenigingboschenduin.nl.

Vergeet u niet zich via de website aan te melden en vooraf te betalen? Alvast hartelijk dank, Leyla Boumans, voorzitter Sociëteit

€€€€

Betaal alstublieft vooraf

Lieve mensen, eerder dit jaar zijn wij gestart met de mogelijkheid vooraf te betalen, door het scannen van de QR code in de nieuwsbrief of 'gewoon' op de bankrekening van de vereniging. Vooraf betalen betekent allereerst op de avond zelf tijdwinst aan de bar, waar de wachtrij tijdens de avondpiek altijd opstroopt. Daarnaast scheelt het de barcommissie bij- en nakomende (administratieve) werkzaamheden. Werkzaamheden die zij aan de Vereniging Bosch & Duin e.o. doorberekent. Bij betaling op de avond zelf aan de bar, zijn wij daarom genoodzaakt een opslag in rekening te gaan brengen.

Sociëteit

Bar open: 18.30u
Diner, tenzij anders vermeld: 19.00u
Presentatie op lezingavonden: 20.00u
Locatie: Tennisvereniging Bosch & Duin
Dennenweg 6, 3735 MS Bosch en Duin

VERENIGING BOSCH & DUIN e.o.

Voorzitter: Ed Pipers
voorzitter@verenigingboschenduin.nl

Secretaris: Harm-Jan Buunk

Penningmeester: Anton Fiolet
penningmeester@verenigingboschenduin.nl

Verkeer: Jeanette den Hertog

**Ruimtelijke Ordening/
Juridische Zaken:** Jan van den Berg Jeths

Sociëteit: Leyla Boumans

Communicatie: Marloes de Bruijn

Veiligheid: vacature

Steun ons en meld u aan als lid van de Vereniging!

per email: ledenadministratie@verenigingboschenduin.nl. Contributie: €32,50 per jaar op NL46INGB0000542489 t.n.v. Bosch en Duin e.o.

www.verenigingboschenduin.nl

COLOFON

Bosch & Duin Magazine is een uitgave van de Vereniging Bosch & Duin e.o.

Redactie

Jacqueline van Dam, Gea Schmidt

Eindredactie

Ineke van Offeren, Marloes de Bruijn, Harm-Jan Buunk

Vormgeving en realisatie

Christiaan Kreeftmeijer

Fotografie

Jeannette Schols
www.scholsfotografie.nl

Aan dit nummer werkten mee:

Jan van den Berg Jeths, Leyla Boumans, Marloes de Bruijn, Jacqueline van Dam, Victoria Emmelot en Daphna Voskes, Jeanette den Hertog, Theo van den Hoven, Henk Kreeftmeijer, Dick van Lier en Johan Ehrlich, Ineke van Offeren, Ed Pipers, Gea Schmidt

Redactieadres

redactieboschenduinmagazine@gmx.com

De redactie heeft het recht ingezonden bijdragen zo nodig in te korten.

Inleverdatum kopij no 66

19-01-2024